

Notat

Nøddeknækkeren & På sporet igen

Maj 2021

Mini-analyse

Nøddeknækkeren & På sporet igen

Aktive Boligområder i Svendborg (ABiS) og Svendborg Kommune har anmodet LG Insight om at foretage en mini-evaluering baseret på projektets egne registreringsdata, interviews med projektlederne samt interviews med unge og familier, som har benyttet sig af tilbuddene *På sporet igen* og *Nøddeknækkeren*.

Der er således ikke tale om en egentlig evaluering, men om en pejling der baserer sig på:

- 7 interviews med unge og forældre, der har benyttet sig af de to tilbud
- 1 casebeskrivelse (i form af skriftlig beretning fra forælder)
- 2 interviews med projektlederne
- Analyse af foreliggende beskrivelser af de to indsatser, herunder indsatserne egne registreringer af aktiviteter og målgrupper mv.

Udvælgelsen af brugere til interviews (incl. case) er foretaget af projektlederne ud fra kriteriet, at der er tale om unge og forældre, som er repræsentative for indsatsens brugere ift. køn, alder og problemstillinger.

Nærværende notat har efter aftale med Svendborg Kommune og ABiS fokus på indsatser i *Nøddeknækkeren* i årene 2018-2020 og *På sporet igen* for årene 2019-2020. I notatet præsenteres primært individuelle findings for *Nøddeknækkeren* og *På sporet igen*, idet der dog afsluttende foretages en opsamling af væsentlige pointer og anbefalinger på tværs af de to indsatser.

Nøddeknækkeren

Indsatsen *Nøddeknækkeren* blev etableret i 2008 og er et tidligt forebyggende tiltag med helhedsorienteret perspektiv. Indsatsen, der indgår som Svendborg Kommunes medfinansiering af den boligsociale helhedsplan Aktive Boligområder i Svendborg, er målrettet hele familien – altså både forældre og børn.

Nøddeknækkeren er således et tilbud til familier, som befinder sig i en sårbar situation. Det kan være familier, som har brug for vejledning og guidning til:

- At finde rundt i det kommunale system
- At samarbejde med børnenes daginstitutioner og skoler
- At blive mere aktive og deltagende i samfundet

Organisering

Nøddeknækkerens funktion varetages af en socialrådgiver, der er en del af helhedsplanen Aktive Boligområder i Svendborg, men er ansat i Familieafdelingen i Svendborg Kommune. Den nuværende Nøddeknækker har 18 års erfaring med arbejdet med børn og familier og har varetaget Nøddeknækker-funktionen i 10 år.

Det er Familieafdelingen, som har det overordnede faglige og personalemæssige ansvar for funktionen. *Nøddeknækkeren* indgår dog i det boligsociale team og sikrer sammen med helhedsplanens fællessekretariat brobygning til og fra de øvrige indsatser under den boligsociale helhedsplan. *Nøddeknækkeren* arbejder således i høj grad på tværs af fagområder og henter hjælp fra andre aktører og forvaltninger, hvis der er brug for støtte, som falder udenfor eget område.

Nøddeknækkeren har ingen myndighedsrolle, men har et godt kendskab til lovgivningen og dens muligheder og begrænsninger. Der er således i høj grad tale om en understøttende og koordinerende hjælpefunktion, som kan bidrage med at pege på muligheder og løsninger med borgeren som aktiv part i processen. Dette opleves også af borgerne.

CITAT, BORGER

Jeg kan godt mærke, at hun (Nøddeknækkeren, red.) siger de ting, hun gør, fordi hun kender systemet indefra. Det er rigtigt godt. Jeg tror faktisk, hun er så god til at hjælpe, netop fordi hun er socialrådgiver.

Nøddeknækkeren dækker helhedsplanens boligområde og er fysisk placeret i helhedsplanens lokaler i Byparken, men har samtidig mulighed for at afholde møder i helhedsplanens andre lokaler. Fx kan borgersamtaler og netværksmøder afholdes i en tilknyttet lejlighed, der er indrettet mindre formelt, og som derfor af nogle borgere opleves som mere trygge rammer for samtalen.

Nøddeknækkeren deler lokaler med medarbejdere fra andre indsatser for samme målgrupper under helhedsplanen, hvilket giver en styrket mulighed for vidensdeling og koordinering. Langt de fleste familier, som modtager hjælp fra *Nøddeknækkeren*, har således i større eller mindre omfang været en del af en eller flere af de øvrige indsatser under helhedsplanen og/eller Svendborg Kommunes tilbud.

Der afholdes ugentlige møder mellem *Nøddeknækkeren* og Svendborg Kommunes familieafdeling, hvor *Nøddeknækkeren* får sparring på de aktuelle sager, men hvor der også kan ske en understøttende koordinering af de indsatser, som den enkelte familie har brug for og måske allerede modtager.

Nøddeknækkeren indgår også som en del af helhedsplanens tilbud om åben rådgivning, hvor der er en ugentlig eftermiddag, hvor familier kan søge støtte og vejledning på en lang række områder.

Aktiviteter

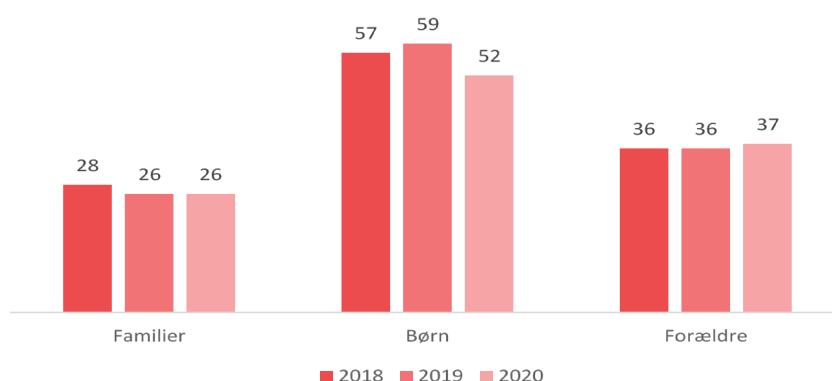
Det er målsætningen, at *Nøddeknækkeren* årligt opstarter forløb med 15 nye familier. Hertil kommer igangværende forløb, hvor familier fortsat modtager støtte. Der arbejdes således med rullende indtag, hvor *Nøddeknækkeren* gennemsnitligt har kontakt til 10-15 familier, hvoraf nogle er i opstart og har brug for meget hjælp, mens andre er i udfasning og i begrænset omfang har behov for støtte.

Figur 1.

Antal familier, herunder børn og forældre, fordelt på år

N = 80 familier.
Kilde: *Nøddeknækkeren*, 2021.

Som det fremgår af figur 1 ovenfor, har 26-28 familier årligt benyttet *Nøddeknækkeren* de seneste tre år. I disse familier er der tale om mellem 50 og 60 børn og 36-37 forældre. I en del af familierne er der tale om fraskilte forældre, hvor det i høj grad er enlige mødre, der har den primære kontakt til *Nøddeknækkeren*. Det er typisk forældre, der modtager støtte fra *Nøddeknækkeren*, men støtten relaterer sig altid til børnenes trivsel.

Familiernes behov for støtte er af meget forskellig karakter. Omfanget af timer, som lægges i indsatsen, afhænger både af problemtyper og tidspunkt i forløbet. *Nøddeknækkeren* varetager selv fordelingen af timer og igangsættelse af nye forløb, så det er muligt at tilbyde familierne de forløb, som de har behov for og på det gældende tidspunkt.

CITAT, BORGER

Nogle gange går der uger imellem, og andre gange er det hver uge, jeg har brug for hjælp. Det skifter meget.

Der kan således i kortere perioder være familier, som venter på igangsættelse af forløb, da der skal være plads til at give familierne et reelt tilbud, når først kontakten er etableret. Hjælpen fra *Nøddeknækkeren* kan maksimalt strække sig over et år, og

ikke alle familier følges i et helt år – nogle forløb er kortere. Der kan i særlige tilfælde gives dispensation til at støtte familien i lidt længere tid end et år.

CITAT, BORGER

Jeg fik ikke hjælp et helt år. Det var vist i fire måneder, og det sluttede vist nok i foråret sidste år, tror jeg.

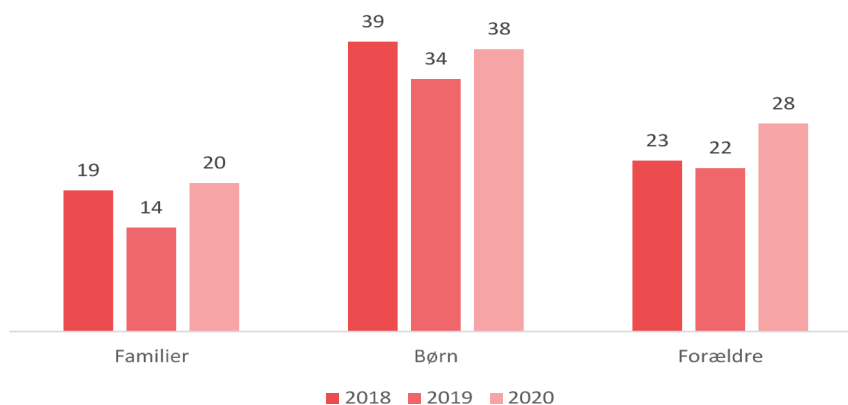
Udover de forebyggende forløb har *Nøddeknækkeren* også enkelte ”efterværns-”/udslusningsforløb, hvor familien har haft en børn- og unge-sag og har brug for en sidste følgestøtte på vej til et liv uden foranstaltninger. *Nøddeknækkeren* er således ikke et tilbud for familier, som allerede har en sag med kommunale støtteforanstaltninger¹, men kan anvendes som støtte for familier, som er i overgangen til at modtage foranstaltning eller andet tilbud fra en offentlig myndighed.

Figur 2.

Nyhenviste familier, herunder børn og forældre, fordelt på år

N = 53 familier.
Kilde: Nøddeknækkeren, 2021.

Nøddeknækkerens kontakt til familierne etableres typisk via en henvendelse fra skole, børnehave mv., men der er altid tale om et frivilligt tilbud. Nogle familier er også via andre tilbud i helhedsplanen blevet opmærksomme på *Nøddeknækkeren* og kommer på den vis i kontakt med tilbuddet. Tilbuddene under helhedsplanen har således et tæt samarbejde, så familierne oplever at få en koordineret hjælp på både børn- og voksenplan.

En vigtig faktor i indsatsen er, at henvisning og opstart skal kunne foregå hurtigt og smidigt. Der har været gjort forsøg med krav om brug af henvisningsskema, men det viste sig at blive en stopklods for henvisninger. Lærere og pædagoger mv. oplevede processen for ufleksibel og langsommelig. Nu sker den første kontakt over telefonen

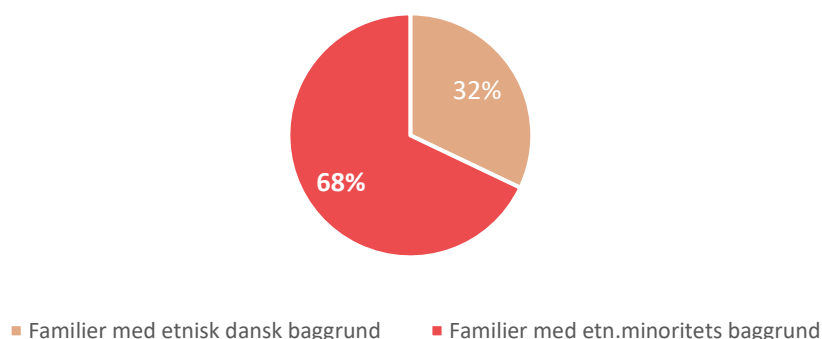
¹ Der er som nævnt dog familier, hvor *Nøddeknækkeren* anvendes som hjælp i udfasningen af kommunale støttetilbud.

og derefter kommer formalia på plads. Det første møde kommer således hurtigt i stand.

Målgruppen

Familierne, som får støtte fra *Nøddeknækkeren*, har ofte flere typer af udfordringer, der alle kræver hjælp – typisk af en forebyggende karakter. Hovedparten af familierne har etnisk minoritetsbaggrund. Det er kendetegnende for disse familier, at forældrene typisk har begrænsede dansk kundskaber og har svært ved at mestre hverdagen og støtte deres børn i livet i Danmark.

Figur 3. Brugernes fordeling på etnisk baggrund

Kilde: Nøddeknækkeren, 2021

For nogle af familierne med etnisk minoritetsbaggrund skyldes deres udfordringer psykisk og fysisk sygdom, som også har været medvirkende til, at de har haft svært ved at lære det danske sprog.

CITAT, BORGER

Hun (Nøddeknækkeren, red.) hjalp med skilsmisse, bolig, job – hun var der til alt. Uden hende kunne jeg slet ikke have klaret det. Ved du hvad – før jeg mødte hende (Nøddeknækkeren, red.) havde jeg lyst til bare at give op. Alt var så svært – jeg kan heller ikke sproget så godt. Det er 100 pct. på grund af Nøddeknækkeren, at jeg har fået troen på, at mit liv kan blive meget bedre.

Der er dog også mange etnisk danske familier (ca. en tredjedel), som har fået hjælp fra *Nøddeknækkeren*, bl.a. også familier med grønlandsk baggrund.

En stor andel af de familier, som *Nøddeknækkeren* har hjulpet, er enlige mødre. Denne gruppe udgør 55 pct. af brugerne af tilbuddet i årene 2018-2020. Der er her ofte tale om kvinder, som har været igennem bristede ægteskaber og/eller voldelige

forhold og har brug for en håndsrækning ift. at få deres liv og børnenes trivsel på ret kurs.

CITAT, BORGER

Jeg havde brug for én, der kunne hjælpe mig med alle mulige ting – finde lejlighed, betale indskud, hjælpe med støtte til min søn. Vi kom lige fra krisecentret og havde brug for støtte og sådan noget – og der var Nøddeknækkeren bare virkelig god. Hun er meget sådan en ”det løser vi-person”, og det var altså det, jeg havde brug for.

Nøddeknækkeren definerer sin primære målgruppe de seneste tre år som:

- Socialt udsatte forældre, hvor henvisningen i høj grad handler om børnenes trivsel
- Familier, som har brug for let støtte og typisk ikke har en B&U-sag i forvejen
- Familier, hvor børnene har brug for et aktivt fritidsliv

Familierne kan være bærere af et eller flere af ovenstående karakteristika.

Nøddeknækkeren hjælper bl.a. familierne med:

- At skabe dialog og forståelse mellem familie og børnehave ift. nødvendige krav ift. afleverings- og hentesituationer, madordninger og skiftetøj mv.
- At deltage som støtte ved møder, fx møder mellem skole og familier, hvor der skal tales om misforståelser eller problemer ift. børnenes skolegang
- At skabe rammerne for et sundt fritidsliv – fx via foreningsliv og/eller fritidsjob
- Koordinering mellem familie- og jobcenterindsats
- Facilitering af netværksmøder

Den konkrete fordeling på støtteformer er søgt angivet i tabellen nedenfor for årene 2018-2020.

Tabel 1. Støtte opgjort på type - formidlet af Nøddeknækkeren, 2018-2020

Hjælpens primære karakter*	Andel af det totale antal henvendelser til Nøddeknækkeren
Støtte og vejledning ifm. forælderrollen	48%
Støtte til aktivt fritidsliv for børn	21%
Anden støtte til børn	6%
Andre støttetilbud til familier	25%

Kilde: Nøddeknækkeren, 2021.

*Der kan i samme henvendelse være tale om flere former for støtte. I opgørelsen er der søgt at udvælge den primære hjælp.

CITAT, BORGERE

Nogle gange er det bare nok at have én med til mødet – fx ved møde med sagsbehandleren, på skolen eller på jobcenteret. Hun (Nøddeknækkeren, red.) behøver ikke sige så meget, men hvis hun så kan mærke, at jeg bliver usikker, så kan hun sige noget, så jeg igen kan blive tryk.

***

Hvis jeg skal til møde på jobcenteret, og jeg spørger, om hun ikke kan tage med, så siger hun måske, at hun har for travlt, og at hun ved, at jeg sagtens selv kan klare det. Så tager jeg afsted alene, og jeg klarer det! Og så ved jeg, at hun ringer bagefter og spørger, hvordan det er gået. Jeg bliver så glad, når hun ringer, og hun viser mig, at hun interesserer sig for mig.

Forløbet

Når *Nøddeknækkeren* får kontakt til en familie, afholdes et første møde sammen med familien og den person, der har lavet henvisningen. Her drøftes problemstillingen, og det sikres, at familien forstår baggrunden for henvisningen. Det er vigtigt, at der ved det første møde skabes et fælles udgangspunkt og formål med tilbuddet. Det er også her vigtigt at formidle til familien, at *Nøddeknækker-hjælpen* kun er et tilbud i en afgrænset periode, og at tilbuddet skal hjælpe dem til selv at kunne håndtere deres udfordringer.

Efter det indledende møde begynder arbejdet med at opbygge tillidsrelationen. Det indebærer ofte flere hjemmebesøg, før tilliden er opnået.

CITAT, BORGER

I starten havde jeg meget svært ved at tale om alle mine problemer. Alle ting i mit liv var svært. I starten havde jeg meget svært ved at kigge på folk, når jeg talte med dem – det var faktisk umuligt. Men så snakkede jeg med hende (Nøddeknækkeren, red.), og jeg stolede på hende. Jeg fortalte hende om alt det, jeg havde brug for hjælp til. Og det var meget.

Det er da især også det indledende forløb, som kræver flest timer fra *Nøddeknækkeren*, da en række ting skal afdækkes for at nå ind til problemernes kerne. Nogle problemer kan *Nøddeknækkeren* selv hjælpe med at løse, men der kan også være behov for, at familien får hjælp gennem en henvisning til andet tilbud. Her har *Nøddeknækkeren* rollen som formidler og koordinator, så der sikres en god og håndholdt overgang.

Nøddeknækkeren kan også komme i en situation, hvor der i familien er forhold som kræver en underretning med mulig efterfølgende iværksættelse af en børnefaglig undersøgelse. Familierne oplyses om underretningen og årsagen dertil. Det er

erfaringen fra *Nøddeknækkeren*, at underretningen mødes med en forståelse fra familierne, som kan se, at initiativet tages for at sikre deres børns trivsel.

Ofte skaber *Nøddeknækkeren* en rigtig god relation til familien, og der lægges her vægt på at fastholde en professionel distance, så det er muligt at bevare et objektivt blik på familiens situation, holde fokus på årsagen til henvisning og være klar til at slippe relationen, når året er gået. *Nøddeknækkeren* har derfor tydelige principper ift. eksempelvis ikke at spise middag hos familien, ikke at tage på besøg uden anledning osv. Familierne knytter sig ofte til *Nøddeknækkeren* og vil gerne bruge hende til mange typer af udfordringer, hvorfor der er behov for, at *Nøddeknækkeren* kan sige nej og give familien tro på, at de selv er i stand til at klare og/eller søge hjælp til nogle af deres udfordringer - fx transport.

Netværket er en del af hjælpen

Som en væsentlig del af *Nøddeknækkerens* aktiviteter afholdes inddragende netværksmøder med familien i centrum. Mødet indebærer dels en "status" på børn og voksnes trivsel og dels en drøftelse af, hvad der skal til for at løfte den samlede trivsel i familien, og hvem der gør hvem. På den måde bliver det tydeligt, hvad der skal til, fra hvem og hvornår ift. at hjælpe familien til øget trivsel. Mødet fungerer samtidig som bindeled mellem familien, børnenes skole/daginstitution og voksensystemet i forhold til kommunikation, ligesom mødet styrker den løbende opfølgning af indgående aftaler. Gennem mødet får det professionelle netværk viden om, hvilke tiltag og andre aktører der er aktive i familien, hvilket giver grundlag for en målrettet dialog ved behov for reaktion ifm. bekymring og/eller korrektion af aftaler etc.

På netværksmøderne deltager de aktører, der er tættest på familierne, og som kan bidrage med positiv værdi for familien ved at deltage. Det kan fx være repræsentanter fra skolen, børnehaven eller Jobcentret mv. Det er altid muligt for familiemedlemmerne at deltage i netværksmødet, og de får altid tilbudt at have en bisidder med. Netværksmøderne tager typisk en 1-1½ time og aldrig mere, da det er svært for udsatte familier at være koncentrerede og tale om problemer og livssituation i længere tid.

CITAT, BORGER

Der har været tre netværksmøder. To der har handlet om mit barn og ét om mig. Og der har skolen, PPR, jobcenter og sagsbehandler deltaget. Jeg synes virkelig, at det har været godt. Det kan godt være lidt hårdt at være med til, og jeg ville slet ikke have syntes, det var rart, hvis ikke hun (Nøddeknækkeren, red.) var med. Men hun gør mig rigtig tryk, og jeg kan godt se det gode i det, så længe hun er med.

Nøddeknækkeren og de andre helhedsplanindsatser i ABiS arbejder i høj grad også sammen med frivillige om at støtte familierne – bl.a. i forhold til relationsarbejde og praktisk bistand i dagligdagen.

En indsats for hele familien

Det er et væsentligt element i støtten fra *Nøddeknækkeren*, at den målrettes hele familiens behov – også børnenes. Ofte er det børnenes trivsel, som betyder, at *Nøddeknækkerens* tilbud bringes i spil, men børnenes mangel på trivsel kan ofte tilskrives forhold i familien. Det kan således være, at børnene er i psykisk mistrivsel pga. skilsmisse, flytning, misbrug og/eller vold i familien (enten som offer eller ved overværelse af vold mod andre i familien) osv. Der er bl.a. flere af borgerne, som har fået hjælp fra *Nøddeknækkeren*, som har boet på krisecenter med børnene, og hvor børnenes forældre ikke har haft det fornødne overskud til at støtte børnene, ligesom børnene også har kæmpet med angst og usikkerhed for fremtiden.

Det er ofte børnehaver eller skole, som peger på *Nøddeknækkeren* som en mulig hjælp til familierne, hvis de oplever, at der kan være behov for øget fokus på barnets trivsel.

CITAT, BORGER

Det var gennem børnehaven, at jeg hørte om Nøddeknækkeren første gang. Børnehaven kunne mærke, at der var noget galt med xx (barnets navn, red.). Men de vidste ikke, at det var på grund af alkoholmisbrug herhjemme. Jeg ville heller ikke have, at nogen skulle se, hvordan vores liv var. Det var så pinligt. Og jeg havde aldrig hørt om Nøddeknækkeren, før børnehaven nævnte noget. Hun (Nøddeknækkeren, red.) hjalp mig med at få støtte til min søn – fx kontakt til Børnenes Blå Hus.

Børnenes behov for hjælp kan være alt fra at indgå i et konkret behandlingstilbud til at få støtte i skolegangen eller hjælp til en fritidsaktivitet. Det er ikke *Nøddeknækkeren*, som selv står for tilbuddene til barnet, men som for den voksne er det hende som afdækker barnets behov, kan pege på relevante tilbud og koordinere kontakten (med opfølgende støtte). *Nøddeknækkeren* er indledende med til at sikre trygheden, men træder derefter i baggrunden, så der kan dannes relation mellem den faglige aktør og forældrene, ligesom forældrene bliver klar til selv at tage dialogen med fx skolen eller behandlingssted.

CITAT, BORGER

Hun (Nøddeknækkeren, red.) har i starten været med til nogle møder med skolen og børnehaven - hun gør mig mere tryk, og når jeg er tryk, er jeg også bedre til at fortælle, hvordan tingene er. Hun er ikke med til møderne længere.

Gennem *Nøddeknækkeren* sker der en samtidig og helhedsorienteret indsats for hele familien. Det er forældrenes vurdering (i interviews), at *Nøddeknækkeren* gennem to spor har gjort en positiv forskel for børnenes adfærd og trivsel:

- Første spor - hjælpen målrettet forældrene (i form af støtte til boligforhold, misbrug, hjælp til at komme ud af voldeligt forhold osv), som har givet forældrene kompetencer og overskud til at varetage forælderrollen (stå op om morgenen, smøre madpakker, komme til forældremøder osv.)
- Andet spor – hjælpen målrettet børnene ift. at sikre stabilt fremmøde i skole eller daginstitution, opnåelse af aktivt fritidsliv, støtte med lektiehjælp osv. Der er således tale om en lang række af tiltag, som blandt andet indebærer henvisning til helhedsplanens børneaktiviteter (fx fritidsmentor og lektieklub), vejledning om fritidsjob og foreningsliv, økonomisk støtte til fritidsaktiviteter (via fritidspas og frivillige organisationer), henvisning til kommunale børnegrupper (fx pigegrupper, sorggrupper), henvisning til øvrige aktører såsom Barnets Blå Hus, Ungdommens Røde Kors og tilbud i frivillige foreninger i form af Red Barnets oplevelsesklub, ferielejre, Julemærkehjem, osv.

Nærværende analyse bygger som nævnt på interviews med forældre og projektleder samt analyse af projektlederens registreringer. Det er derfor desværre ikke muligt at tegne et egentligt valideret billede af indsatsens betydning for børnene, da dette ville kræve øget dokumentation (fx gennem registerdata for børnene, interviews med faglige aktører med kendskab til børnene trivsel og/eller flere forældreinterviews og evt. børnesamtaler.)

Hvad skaber resultater?

Der er ikke lavet opgørelser, som illustrerer, hvilken hjælp familierne hver især har fået og med hvilket udbytte. Det er dog vurderingen, at familierne, som får hjælp af *Nøddeknækkeren*, generelt oplever sig set, støttet og hjulpet videre. Det går igen i interviews, at borgerne oplever at få en styrket selvtillid og troen på, at de selv vil være i stand til at skabe et godt liv for dem selv og ikke mindst for deres børn.

De gennemførte interviews har således været meget følelsesladede for deltagerne, som har været meget taknemmelige for hjælpen fra *Nøddeknækkeren* og har udtrykt en stor glæde over det sted, som de er bragt til i deres liv, og som de tilskriver hjælpen fra *Nøddeknækkeren*. De oplever således, at den modtagne hjælp har gjort en stor forskel i deres liv. *Nøddeknækkeren* kan således ikke rydde fremtidige bump af vejen, men giver familierne redskaber og tillid til selv at kunne håndtere sådanne situationer.

CITAT, BORGERE

Hjælpen (fra Nøddeknækkeren, red.) har givet mig troen på mig selv – jeg tør gøre flere ting. Hun har betydet alt, vil jeg faktisk sige. Nu er jeg ved at tage magten over mit eget liv tilbage – jeg tror også, jeg vil sige, at jeg har fundet styrke i mig selv.

***

Jeg kan ikke rigtig forklare præcist hvad hun (Nøddeknækkeren, red.) gjorde – men hun troede på mig, forstod mig og støttede mig i de situationer, hvor jeg havde mest brug for det, og så har jeg fået en styrke ud af det.

***

Jeg vil bare gerne fortælle, at hendes (Nøddeknækkerens, red.) hjælp har betydet virkelig meget for mig, og de ord der fylder mest for mig, er at jeg er lettet. Jeg har oplevet så mange negative ting i mit liv og syntes før, at systemet modarbejdede mig.

Familierne er ofte kede af at stoppe forløbet hos *Nøddeknækkeren*, fordi de er blevet meget trygge i relationen, der opleves at være deres livline, hvis der skulle opstå andre problemer, som kræver støtte. De ville således ønske at kunne opretholde kontakten til *Nøddeknækkeren*, når deres udfordringer er løst – også selvom de føler sig rustet til at tage vare på deres eget liv. De interviewede fortæller, at det ville give dem en ekstra tryghed i livet, som fortsat består af komplekse udfordringer.

CITAT, BORGER

”Jeg er bange for den dag, hvor jeg ikke kan få hjælp fra Nøddeknækkeren mere. Jeg ved slet ikke, hvad jeg skal gøre, hvis jeg pludselig ikke længere kan ringe til hende. Hvem kan jeg så ringe til? Jeg ved godt, at reglerne er, at hun højst kan hjælpe et år, og jeg er også blevet meget mere selvstændig, og hun tror rigtig meget på mig og siger, at jeg sagtens kan klare tingene. Hun giver mig tryghed, men hvis jeg kunne, ville jeg snakke med hende hver dag.”

Familier, som tidligere har modtaget hjælp af *Nøddeknækkeren*, er dog velkomne til at vende tilbage, hvis der opstår en ny situation. Samtidig er det også altid muligt for familierne at benytte den åbne rådgivning, som er et tværfagligt tilbud i den boligsociale helhedsplan. Familierne slippes således ikke uden mulighed for en senere kontakt.

Anbefalinger

Familierne er i interviewene blevet spurgt om, hvad de ser som særligt anbefalelsesværdigt ved *Nøddeknækkerens* hjælp. Her svarer de, at det har været afgørende for dem, at de oplever:

- at der bliver lyttet til dem
- at der bliver handlet sammen med dem (og ikke for dem)
- at tilbuddet er frivilligt
- at der er tale om hurtig og koordineret hjælp på mange områder

- at hjælpen er fleksibel og tilpasset deres behov
- at de har fået en tovholder, som har fungeret som indgang til skole, jobcenter, boligselskab osv.
- at de har fået redskaber til selv at tackle deres problemer

Der ligger således en styrke i tilbuddets fleksibilitet og skræddersyede hjælp, som gør det muligt at møde borgerne, hvor de er og med en støtte tilpasset deres konkrete behov. *Nøddeknækkeren* har samtidig ingen myndighedsfunktion og kan med hjemmebesøg eller møder i lokalområdet give en ro hos udsatte borgere, som tidligere har forbundet kommunale møder og offentlige tilbud som potentielt farlige ift. at sætte mistillid til familiernes evne og vilje til at tage vare på dem selv og deres børn. Med *Nøddeknækkeren* kan der opbygges en lokal relation, som skaber tillid og dermed en forståelse for værdien af at modtage de frivillige støttetilbud, møde op til samtaler på skolen og jobcenter mv.

Nøddeknækkeren iværksætter, som ovenfor nævnt, årligt ca. 15 nye forløb, men *Nøddeknækkeren* vurderer, at der kan være flere familier, som vil kunne have behov for støtte. Der er dog et stadigt flow i indtag og udslusning af tilbud, som betyder, at der sjældent er ventetid på tilbuddet. Det er imidlertid med den nuværende organisering ikke muligt at håndtere flere forløb.

Nøddeknækker-funktionens resultater viser, at en metodisk tilgang, der enkelt, uden kommunal myndighed og med relativt få timer kan hjælpe udsatte familier til at løse udfordringer hos deres børn eller dem selv. Tilbuddets karakter af hjælp til selvhjælp peger mod, at tilbuddet ikke alene skaber trivsel, men også kan forebygge yderligere problemer og støtte. Dette er der dog med nuværende dokumentationsgrundlag ikke basis for at dokumentere.

På sporet igen

Der er i boligområderne under ABiS mange unge i alderen 18-29 år, som ikke er i gang med eller har afsluttet uddannelse. Samtidig er der blandt de unge, som er i gang med uddannelse, en gruppe, som er frafaldstruede. De unge kæmper med forskellige typer af komplekse problemer af både personlig og social karakter. En del af disse unge glider uden om indsatser i UU-vejledning og sociale indsatser, da de ikke modtager hverken SU eller andre offentlige ydelser.

Aktive Boligområder i Svendborg (ABiS) har derfor etableret tilbuddet *På sporet igen*, som skal understøtte, at flere unge i området påbegynder og gennemfører ungdomsuddannelse, kommer i gang med forberedende uddannelsesforløb, starter i job eller bliver mere jobparate.

På sporet igen er et frivilligt tilbud, der er målrettet unge i alderen 18-29 år, som er bosat indenfor helhedsplanens område. Den unge får gennem tilbuddets uddannelsesvejleder (fremover omtalt som PSI-vejleder) hjælp til deres valg af uddannelse i form af bl.a.:

- Frivillig rådgivning om uddannelsesmuligheder
- Støtte til optag og opstart i uddannelse
- Coaching ift. ensomhed og manglende tro på eget potentiale

Ved det første møde med den unge, sikrer PSI-vejlederen sig, at den unge får overblik over sin egen situation, ønsker og muligheder. Det vurderes således, som en afgørende del af vejlederens metodiske tilgang, at den unge er en aktiv del af processen og får mulighed for at fortælle om både sine egne fremtidsønsker og udfordringer.

CITAT, UNG

”Jeg tog over til det der første møde og tænkte bare, at det skulle overstås. Jeg har været til virkelig mange møder omkring skole og sådan. Men det her var anderledes. Hun (PSI-vejlederen, red.) spurgte, hvorfor jeg troede, jeg havde så meget fravær. Og hun sagde: hvad vil du egentlig gerne? Og så begyndte jeg bare at fortælle alt muligt”.

Der lægges sammen med den unge en plan med mål og delmål for at opnå uddannelse og/eller job. Planen er opbygget af små step, som gør den håndterbar og overskuelig for den unge. Det er således vigtigt, at den unge både tror på planen og kan se sig selv i dens målsætninger.

Organisering

Vejlederen hos *På sporet igen* har en baggrund som lærer og har efterfølgende taget uddannelsen Diplom i Uddannelse- Erhvervs- og Karrierevejledning målrettet unge og voksne, hvor den coachende tilgang kan komme i spil. Det er blevet vægtet, at en kognitiv terapeut uddannelse giver mening i forhold til at kunne give de unge med- og modspil for at komme videre med og på trods af deres barrierer.

Vejlederen er forankret i UU Sydfyn, hvor hun også fungerer som almindelig UU vejleder for andre unge i Svendborg Kommune og som UU-guide² for kommunens øvrige unge, der bliver indstillet til denne støttende foranstaltning. Hun er en del af Ungekontakten³, hvor unge kan henvende sig eller bliver henvist til, når de skal have hjælp. Her findes jobcenter for unge, SSP, Familieafdeling, Socialafdeling, mentorer og Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU-Sydfyn) under samme tag, som sikrer en helhedsvurdering af de unge.

Tilsammen udgør varetagelsen af de tre funktioner en arbejdsuge på 37 timer. Der er således tale om en fleksibel funktion, hvor der ved behov er mulighed for at flytte timer mellem de forskellige opgavetyper, fx hvis en ung har akut behov for hjælp, som strækker sig ud over de afsatte ugentlige timer. Der er således uger, hvor timetallet overstiges på PSI og/eller det samlede timetal for alle vejlederens tre funktioner. Det er således ikke altid, at det på ugebasis er muligt at holde timenormen, men det udlignes mellem ugerne. Derved bliver det de unges behov og ikke timenormer, som definerer indsatsen på daglig basis. Det er PSI-vejlederen selv, der sikrer den mest hensigtsmæssige fordeling af opgaver indenfor den angivne ramme.

Da *På sporet igen* er et tilbud under helhedsplanen, kan det kun tilbydes de unge, der bor i helhedsplanens område. PSI-vejlederens timer som UU-vejleder er dog også knyttet til samme område som Aktive Boligområder i Svendborg og dermed til samme område som *På sporet igen*. Der er dermed et overlap og en merværdi ved, at de to funktioner er båret af samme person. Ligeledes er der for UU-guiden et overlap, da de unge, som bor ABIS-området, også kan have behov for støtte fra UU-guiden – og de vil dermed kunne få støtte via både *På sporet igen* og UU-guideordningen.

Tabel 2. Sammenflettede tilbud ift. unges vejledning om uddannelse

På sporet igen - ABIS indsats	UU-guide Lov om kommunal indsats for unge under 25 år og vejledning om den kommunale ungeindsats (KUI)	UU-vejleder Vejledning om den kommunale ungeindsats (KUI)
18 – 29 år	8. kl. /15 – 25 år	15 – 25 år (overgangsvejledning)

Kilde: På sporet igen, 2021

² Kommunerne er som led i Ungeindsatsloven pålagt at etablere en kontaktpersonordning med gennemgående kontaktperson til unge under 25 år, når det vurderes, at den unge af personlige eller sociale årsager har behov for tværfaglig støtte fra kommunen for at kunne gennemføre ungdomsuddannelse eller opnå beskæftigelse. UU-guideordningen blev iværksat 1. august 2019 med særligt fokus på at tilbyde ordningen til elever i grundskolens udskoling, til elever i overgangen til ungdomsuddannelser eller beskæftigelse, samt for unge som er frafaldstruede på deres uddannelse.

³ Ungekontakten er Svendborg kommunes kommunale ungeindsats efter Lov om kommunal ungeindsats. I Ungekontakten indgår Jobcenterets ungeteam, UU Sydfyn, Familieafdelingens ungeteam (14-18 år og unge i efterværn), Socialafdelingen, Myndighed, Ungeteam, SSP-konsulenterne og Åben Anonym Rådgivning

PSI-vejlederen er fysisk placeret i Byparken sammen med andre medarbejdere i helhedsplanen, men kan også benytte helhedsplanens projektboliger, hvis den unge har brug for at mødes tættere på sin bopæl. PSI-vejlederen kommer aldrig i de unges hjem, der metodisk defineres som de unges safe-base, hvor professionelle aktører ikke trænger sig på.

PSI-vejlederen har også mulighed for at sidde i Ungekontakten, hvilket har været mest hensigtsmæssigt under COVID-19 situationen. PSI-vejlederen har da også ellers sin daglige gang i Ungekontakten, hvilket betyder, at støtten til de unge under *På sporet igen* kan ske i sparring med øvrige UU-vejledere.

Som for andre indsatser under ABiS gælder det også for PSI, at indsatsen sker i et tæt samarbejde med planens øvrige tiltag. Der samarbejdes dog også med mange og andre aktører i relation til den unge. Det kan fx være ungdomsuddannelser, jobcenter, psykiatrien eller politiet – afhængigt af den unges problemer og behov. PSI-vejlederen arbejder således på tværs af forskellige fagområder og systemer og med forskellige aktører – både myndighedsaktører, boligsociale medarbejdere og frivillige mv.

Aktiviteter

De unge bliver som regel henvist til *På sporet igen* fra andre ungeaktører, fx sagsbehandlere, boligsociale medarbejdere eller uddannelsesinstitutioner. Tidligere lavede PSI-vejlederen også opsøgende arbejde, hvor der via lister i UU-databasen blev taget kontakt til unge, som var udenfor uddannelse og job. Nu er det typisk ad andre veje, at PSI-vejlederen orienteres om en ung, der har brug for støtte. Herefter tager hun selv kontakt til de unge.

PSI-vejlederen søger ved opstarten af nyt forløb at få et overblik over den unges historik, udfordringer og ønsker ift.:

- Hvad er gået forud for PSI-kontakten?
- Den unges udtrykte egne oplevelser
- Andre aktørers oplevelser og erfaringer med den unge
- Forældrenes rolle
- Match mellem den unges behov og *På sporet igen* som tilbud

Der er ikke venteliste til tilbuddet, og ingen unge oplever at få nej til hjælp. Der kan dog være behov for at prioritere i henvisninger, således at vejlederen kan skubbe de unge, som kan vente lidt, så den unge får hjælp, når der er bedre luft i kalenderen. Det sker også, at den unge allerede er i gang med et forløb med en sagsbehandler – et forløb som ikke skal forstyrres. Her venter PSI-vejlederen til sagsbehandlerens forløb er afsluttet, hvorefter sagsbehandleren kontakter PSI, når den unge er klar til og vil have nytte af tilbuddet. Det er således vigtigt, at de unge oplever, at der er tid til at hjælpe dem i det omfang og på det tidspunkt, hvor de har brug for det.

Målgruppen

Målgruppen for PSI er meget blandet. Fordelingen mellem køn er ret lige, idet der dog er flere unge mænd end unge kvinder, der har benyttet tilbuddet. Det er PSI-vejlederens erfaring, at tilbuddet i høj grad appellerer til drenge/unge mænd, fordi det har fokus på at handle og se fremad. Mange af drengene oplever, at de er opvokset i en verden, som er tilpasset piger og har følt sig ved siden af - i børnehave, skole, SFO mv. Mange af de drenge, som PSI-vejlederen møder, har oplevet sig misforstået af de voksne omkring dem og sætter pris på PSI-tilbuddets direkte form. Der er ikke behov for mange ord, hvis de unge ikke har lyst til det.

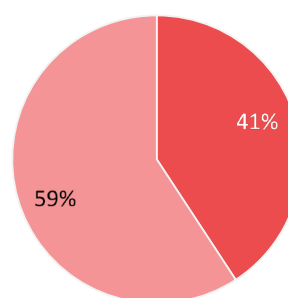
Figur 4. De unges kønsfordeling, På sporet igen, årene 2019-2020

Deltageres kønsfordeling

N = 76.
Kilde: På sporet igen, 2021.

■ Kvinde
■ Mand

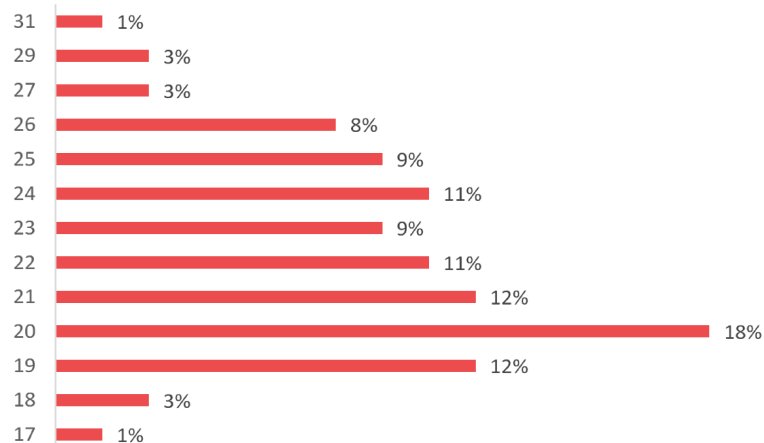
De unges etniske baggrund er blandet. Pt. vurderes det, at der er mange unge med anden etnisk baggrund end dansk i brugergruppen, men på andre tidspunkter var det især unge med etnisk dansk baggrund, som udgjorde brugergruppen. Aldersmæssigt spænder tilbuddet over en bred målgruppe, men det er unge i alderen omkring 20 år, som udgør hovedandelen af brugere. Unge i alderen 19-22 år udgør således 53 pct. af brugerne.

Figur 5. De unges aldersfordeling, På sporet igen, 2019-2020

Deltageres aldersfordeling

N = 76.
Kilde: På sporet igen, 2021.

I de tilfælde, hvor en særlig ”tidlig” indsats kan give mening, kan PSI-vejlederen også støtte unge under 18 år. Dette sker relativt sjældent, men det kan fx være, hvis *Nøddeknækkeren* arbejder med en familie, hvor en teenager har brug for hjælp omkring uddannelse. Det er således et gennemgående træk for indsatsen, at den som øvrige tiltag under ABiS indgår som en del af en helhedsorienteret strategi for områdets udsatte borgere.

På sporet igen har mulighed for at støtte de unge helt op til de bliver 30 år, hvor støtten fra Uddannelsesguide og UU-vejledning stopper ved det 25. år. Det giver PSI en mulighed for at følge de unge på vej i længere tid end i de øvrige tilbud, og PSI-tilbuddet kan derved støtte dem i ikke bare at finde, men også fastholde deres uddannelse. Tilbuddet har på den vis en særlig værdi for de unge, der først finder ud af, hvad de vil og kan, efter de er fyldt 25 år.

Fælles for rigtig mange af de unge, som PSI-vejlederen kommer i kontakt med er, at de har forældreproblemer – i mange forskellige variationer.

CITAT, UNG

Jeg har været til mange af sådan nogle samtaler – både for min egen skyld, men også på grund af mine forældre, for der er nogle problemer mellem dem. Men det her (med PSI, red.) var både bedre og anderledes. Hun forstod mig bare.

De unges udfordringer kan skyldes kommunikation, kultur, forventninger mv. Generelt er de unge kendetegnet ved, at de på den ene eller anden måde oplever forældrepres, vennepres, er kriminalitetstruede, har integrationsudfordringer o.l. Derudover har mange af de unge ingen selvtillid og et lavt selvværd. Måske viser de det ikke på overfladen, men når PSI-vejlederen lærer dem at kende, krakelerer overfladen.

CITAT, UNG

Til start var det fordi jeg bare skulle have brug for hjælp til skole og job – men det udviklede sig, og hun blev også en støtte på alle mulige andre områder. Hun lyttede bare og kunne se tingene anderledes. Det var med til at styrke min selvrespekt, og hun lærte mig, at mine følelser var rigtige og gode. Men det, hun især har hjulpet med, var at give mig et bedre forhold til min mor.

Mange af de unge, som får hjælp fra PSI, er i meget sårbare situationer og bryder ofte ud i gråd – fx fordi de ikke oplever at blive lyttet til eller føler sig forkerte. Det er unge, som har følt sig ved siden af og ikke set muligheder for deres egen fremtid.

CITAT, UNG

Jeg fortalte hende, hvad jeg gerne vil med mit liv, og hvad jeg godt kunne tænke mig. Jeg havde taget nogle papirer med fra skolen, tror jeg nok, og så kiggede vi på mine karakterer, og hvad jeg kunne læse videre. Måske vidste jeg lidt godt i starten, hvad jeg ville, men så alligevel ikke. Vi fandt ud af det sammen, vil jeg sige. Hun fortalte mig, hvad jeg kunne, og hun troede på mig. Det var første gang i lang tid, at jeg prøvede det.

De unge er generelt ret private ift. at fortælle deres venner om, at de får hjælp fra *På sporet igen*. Flere af de unge føler således, at behovet for hjælp er et tegn på sårbarhed, som de kun deler med deres nærmeste venner. Men på trods heraf er der alligevel unge, som opsøger PSI, da de har hørt, at andre/venner har fået hjælp ad den vej. Generelt vil de unge gerne have hjælp, men fremhæver værdien af et lokalt og tilgængeligt tilbud, som har gjort det lettere at tage imod hjælpen. Også unge med misbrugsproblemer er målgruppe for PSI. De udgør dog ikke så stor en andel af brugerne, men er ofte unge, som tidligt har fået et forbrug af rusmidler og nu er havnet i et egentligt misbrug.

Ligeledes er der i PSI også unge, som har psykiske lidelser og brug for egentlig behandling, men hvor den unge ikke selv har indsigt og overskud til at handle, og hvor sundhedssystem og andre hjælpetiltag kan være en labyrint for forældrene. Her har den unge ofte lukket ned for (den svære) dialog med forældrene, som selv kæmper med at finde frem til den rette støtte i de mange henvisnings- og behandlingssystemer i og mellem snitfladerne af sundheds- og socialfaglige tilbud.

Nedenfor opgøres målgruppen ud fra de primære årsager, som forårsager den unges tilbud om hjælp fra *På sporet igen*. Den efterfølgende hjælp kan have mange andre berøringsområder end opstartsårsagen, da den unges problemer ofte først udrulles, når samtalerne indledes.

Tabel 3. Vejledningen fra På Sporet igen har primært været forårsaget af*

Den unge var frafaldstruet på uddannelse	26%
Den unge havde behov for hjælp til søgning af læreplads	9%
Den unge har psykiske udfordringer	12%
Den unge havde brug for støtte ifm. misbrug	3%
Den unge havde brug for støtte ift. hverdagsmestring	7%
Den unge havde brug for støtte ift. opstart af uddannelse el. job	24%
Den unge havde brug for støtte til afklaring af valg af uddannelse	3%
Den unge havde brug for støtte til jobsøgning	2%
Andre udfordringer ift. udd., job og aktivering	14%
I alt	100%

Kilde: På sporet igen, 2021. Tallene vedrører forløb iværksat i 2019 og 2020; N=79

*De unge får ofte hjælp på flere områder, så her er alene søgt angivet årsagen til opstart i PSI-forløb.

Alle ovenstående udfordringer skal i PSI-sammenhæng ses i relation til de unges muligheder for uddannelse og job. De fleste unge har mere end én type udfordring, men som det fremgår af tabellen ovenfor, er det især behovet for støtte til opstart i uddannelse/job eller til fastholdelse, der har betydning for, at den unge kommer i kontakt med *På sporet igen*.

Forløbet

Oftentimes PSI-vejlederens første kontakt til den unge under et uskyldigt påskud, så det ikke virker for påtrængende for den unge, der måske i forvejen er et presset sted i livet. Via den forsigtige kontakt kan det indledende og vigtige relationsarbejde påbegyndes.

CITAT, UNG

Jeg var sådan lidt "nå okay" – hvad er nu det for noget. Men hun ringede og lavede en aftale. Den aftale kom jeg ikke til. Jeg var syg. Men så ringede hun bare igen... og så lavede vi en ny aftale, og så kom jeg.

Hvis den unge ved første kontakt ikke er interesseret i at samarbejde med PSI-vejlederen, træder hun et skridt tilbage, da den unge selv bestemmer, om han/hun vil tage imod tilbuddet. Der er således ingen værdi i at fortsætte samarbejdet, der jo er frivilligt og i høj grad bygger på tillid. Samarbejdet og resultater skabes kun, hvis den unge er motiveret for at få støtte og ikke har en indstilling båret af modvilje. Det sker dog ofte, at unge, som indledende viser modstand mod at få hjælp fra PSI, senere selv henvender sig med et ønske om hjælp. Det kan imidlertid godt være, at årsagen til deres senere henvendelse ikke har noget at gøre med den årsag, som gjorde, at PSI-vejlederen tidligere tog kontakt til dem. Der kan således være opstået en anden situation i mellemtiden, og nu ved den unge, hvor han/hun kan søge hjælp.

Det er afgørende for *På sporet igen's* arbejde med alle udsatte unge, at der skabes en tillidsfuld relation. Men derudover tilrettelægges forløbet individuelt.

Det er generelt følgende opgaver, som har primært fokus i indsatsen:

- Coachende og motiverende samtaler med den unge om kompetencer, styrker og fremtidsplaner
- Besøg på uddannelsesinstitutioner med den unge
- Samtaler med forældre om opbakning og samarbejde
- Iværksættelse af mentorordning eller praktik ⁴
- Hjælp til hverdagsmestring ⁵
- Deltagelse i møder sammen med den unge på misbrugsafdeling, jobcenter, psykiatrien mv.
- Brobygning til andre aktører (jobcenter, socialafdeling mv.)⁶

---

⁴ Mentorordning kan bestå af brobygning til ABIS /mentornetværk eller en mentorordning på skolen. Praktik dækker både over praktik på skolen eller i en virksomhed.

⁵ Hverdagsmestring giver den unge redskaber til at kunne håndtere hverdag med skole eller arbejde.

⁶ Brobygning til andre aktører sker ifm. med det tværgående samarbejde, hvor andre aktører inddrages, når den unge har behov, der bedst tilgodeses af deres indsatser.

Generelt afhænger forløbets opbygning meget af den unge. Men ofte handler det om først at skabe relationen, dernæst finde frem til problemets kerne og efterfølgende arbejde med at løse problemerne.

I afdækningen af den unges problemer, kan PSI-vejlederen anvende værktøjet ”Leverumssamtalen”. Leverumssamtalen er en del af den konstruktivistiske vejledning og hjælper med at spotte den unges barrierer for uddannelse og job. Samtalen bidrager til at isolere problemet, så den unge kan fungere på trods af barrierer. Værktøjet giver således ikke kun et godt grundlag for vejlederen ift. at lære den unges liv at kende, men er også et værktøj for den unge til at se sit eget liv i perspektiv og prioritere sit leverum.

Problemerne og løsningen heraf involverer ofte forældrene. I nogle sammenhænge kan forældrerelationen i sig selv være en del af den unges problemer, mens en udfordret forældrerelation i andre sammenhænge er konsekvensen af den unges problemer.

CITAT, MOR

Med det forløb han har (PSI, red.), har vi oplevet igen at kunne være forældre i en relation, hvor vi kan mødes og have gode stunder sammen, i stedet for hele tiden at presse ham til nye forløb han knapt nok orkede at gå i gang med.

Forældreproblematikker fylder således meget hos mange af de unge og er med til at blokere for deres uddannelsesforløb. Derfor bruger PSI-vejlederen også en del tid på samtaler med forældre, ligesom hun iværksætter egentlige medieringsforløb mellem forældre og børn, der har svært ved at forstå hinanden og/eller kommunikere konstruktivt.

CITAT, UNG

Det første møde jeg var med til, deltog min mor også på. Det var både akavet og godt på samme tid. Lidt underligt, faktisk. Men min mor kender mig jo bare bedst – sådan er det.

Graden af forældreinvolvering beror på den unges alder. Er de unge under 18 år, skal PSI-vejlederen snakke med forældrene først og have deres samtykke til indsatsen, men er den unge over 18 år, er det ikke nødvendigt at inddrage forældre, og dette sker derfor kun, hvis den unge samtykker til kontakten.

CITAT, MOR

På et tidspunkt siger min søn, at mentor (PSI, red.) gerne vil møde hans mor. Det gjorde så godt at blive inviteret ind i det rum. Ydmyg mødte jeg op og gik derfra med en stor følelse af at blive mødt og hørt, efter en lang, sej og ensom kamp gennem mange år.

Hvis den unge på 18 år ikke ønsker at få inddraget sine forældre, bliver forløbet således gennemført uden forældreinvolvering. Fx gennemfører PSI nu et forløb for en ung mand over 18 år, som oplever, at han har brug for en sundhedsfaglig udredning, men hvor forældrene ikke anerkender og støtter dette. PSI-vejlederen har derfor hjulpet ham med at få igangsat et udredningsforløb uden involvering af forældre.

Den unges forløb slutter som udgangspunkt, når han/hun er forankret i uddannelse eller job. Nogle sager afsluttes dog også, fordi anden aktør bedre kan hjælpe den unge videre, ligesom enkelte sager sættes i bero, fordi den unge har brug for ro til behandlingsforløb el.lign.

Efter afslutning kan der være brug for en støttende ad hoc opfølgning. Det kan fx være 1-2 telefonsamtaler i forlængelse af opstart på uddannelse. Der er således ikke afsat en fast tidshorisont for forløbets varighed.

Behovet for støtte varierer også meget mellem de enkelte unge. Det gennemsnitlige forløb varer godt 3,5 mdr., men varighederne har generelt stor spredning, idet enkelte forløb er relativt lange og varer op til ca. et år, mens andre forløb varer mindre end en måned.

CITAT, UNG

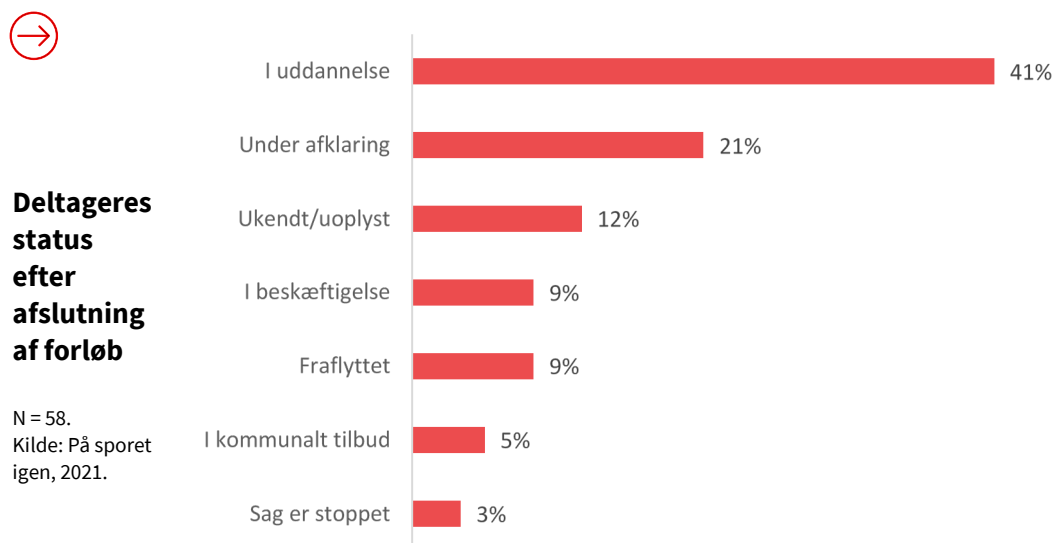
Hun (PSI-vejlederen, red.) gav mig ikke bare et lille skub. Det var et rigtig stort og godt skub for mig - også selvom det var hurtigt klaret - tre møder i alt.

Mange af de unge opsøger *På sporet igen*, hvis de senere har brug for råd eller støtte – det kan være lang tid efter deres seneste og afsluttede kontakt med PSI. I de tilfælde foretager PSI-vejlederen en afvejning af, om hun kan hjælpe dem igen, bl.a. ud fra hvor krævende en opgave der er tale om eller om den unge kan hjælpes bedre videre af en anden instans.

Indsatsens resultater

Der er for indsatsen opgjort afslutningsstatus for de unge, som har modtaget støtte fra *På sporet igen* i årene 2019-2020. Som det ses, er 41 pct. af de støttede 58 unge i uddannelse, når de afsluttes fra *På sporet igen*, mens 21 pct. er under afklaring og 9 pct. er i job. I alt er der således 71 pct. af de unge i uddannelse, job eller afklaring efter endt forløb. Hertil kommer 21 pct., som er fraflyttede eller ukendte.

Figur 6. De unges status ved afslutning af På sporet igen, 2019-2020

Anbefalinger

PSI-vejlederen har indenfor den nuværende ramme kun i begrænset omfang haft mulighed for selv at lave en opsøgende indsats ift. at finde unge, som andre aktører ikke har øje på, men som også har meget fravær, har vanskeligt ved at finde og fastholde sin plads i uddannelsessystemet og/eller har brug for at blive set og hørt ift. personlige udfordringer mv. Det må vurderes, at der derfor er et udækket behov for samme type af støtte hos flere unge, som i dag ikke er en del af ordningen. Der er således mange unge, som har behov for en individuel hjælpende hånd ift. at finde vej til og/eller få fodfæste i uddannelse og job.

Der eksisterer allerede i Svendborg Kommune en række tiltag ift. at tilbyde udsatte unge en ekstra støtte – fx Den fremstrakte hånd og fremskudt sagsbehandling. *På sporet igen* fungerer da også i samarbejde og kombination med de øvrige tilbud – også tilbud under ABiS i form af fritidsjobindsats og *Nøddeknækkeren* mv. Den faglige sparring og synergi mellem funktionerne fungerer godt for både de unge og aktørerne. Det er dog nødvendigt med en tæt koordinering, da der er mange samarbejdsflader og arbejdsgange, som skal afstemmes.

Ligeledes er der brug for støtte til at åbne og finde døre til de personer (fx det sundhedsfaglige system), som kan give den unge den nødvendige hjælp. Det er således vigtigt, at der også fremover sikres et godt samarbejde på tværs af fagligheder og sektorer med én indgang for den unge, så der sker den nødvendige vidensdeling og henvisning til relevante tilbud. Selv ressourcestærke forældre og professionelle aktører kan have svært ved at navigere i de mange tilbud og henvisningsmuligheder, og der er derfor brug for, at de udsatte unge ikke selv skal navigere i kommunale og regionale støtte- og behandlingstilbud mv.

Der er en stor fleksibilitet i PSI-tilbuddet – som gør det muligt at møde den unge, når og hvor han/hun har behov og afstemme indsats med den unges situation. Det er således væsentligt at fastholde denne fleksibilitet, så de unge får skræddersyede forløb, der viser sig ikke alene at bære resultater, men også kan afsluttes efter kort varighed, selvom tilbuddet giver mulighed for mere.

Det fremhæves også som væsentligt for de unge, at der med *På sporet igen* er tale om et frivilligt tilbud, som træder til og støtter ud fra de unges behov. Flere unge har haft dårlige erfaringer med mere standardiserede og pligtige tilbud. Med *På sporet igen* kan indsatsen sættes ind, når den unge er motiveret og klar, ligesom indsatsen tilpasses den unges situation, ressourcer og begrænsninger.

Tværgående fællestræk og anbefalinger

Der er for både *Nøddeknækkeren* og *På sporet igen* tale om indsats, som er kendetegnet ved i høj grad at kunne tilpasses den enkelte borgers behov. Der er således givet rammer for indsatsernes målgrupper og funktioner, mens den konkrete indsats defineres af borgerens situation – hvad enten der er tale om forældre eller børn. Støtten og dens omfang gradueres ikke alene i typer af indsats, men også ift. omfanget af støtte. Det er således målet, at borgeren med en skræddersyet og håndholdt indsats får støtte til selv at kunne tage stadigt mere ansvar og handling for sit eget liv. Et vigtigt element i tilpasningen af indsatsen er muligheden for at inddrage andre og relevante indsats, hvorfor der pågår et tæt samarbejde mellem aktørerne under helhedsplanen, men også et samarbejde med andre faggrupper og forskellige sektorer.

Målgrupperne for *Nøddeknækkeren* og *På sporet igen* er hhv. udsatte familier og unge. De er og/eller har ofte været i kontakt med myndigheder (ofte mange forskellige aktører), og mange af dem har en skepsis overfor værdien af projekter, pligttilbud og kommune. Det er her kendetegnende for begge de to indsats, at de er frivillige tilbud og ikke har myndighedsopgaven. Dette åbner for en tillidsfuld relation, hvor borgeren oplever at få hjælp, uden at det er forbundet med pligt og lovgivning. Relationen betyder samtidig også, at den unge med hjælp fra *Nøddeknækkeren* og/eller *På sporet igen* gennem forløbet kan få (gen-)etableret en god kontakt til relevante, ordinære tilbud og myndighedsaktører.

Det er således et centralt element af *Nøddeknækkeren* og *På sporet igen*, at de ikke fungerer som projektilbud med faste aktiviteter, men er tilbud, hvor borgeren får mulighed for en håndholdt indsats på tværs af sektorer. Indsatsen bliver målrettet præcis deres behov og reducerer den træthed overfor myndighed og projektiltag, som nogle af borgerne oplever, efter de har været gennem gentagne aktiviteter, som de ikke ser har gjort en positiv forskel. Der er således tale om en tværfaglig og fleksibel indsats på tværs af problemer og sektorer og med borgeren i centrum.

Anbefalinger

På tværs af de to indsatser kan der tegnes en række anbefalinger, som er væsentlige ift. at nå og hjælpe en udsat målgruppe med ofte sammensatte og komplekse problemer. Anbefalingerne er også fremgået af ovenstående beskrivelser, men kan sammenfattes i form af nedenstående punkter.

Det går således igen, at borgerens udbytte i høj grad bæres af et tilbud, som:

- Er fleksibelt og skræddersyet (hvor tilbud tilpasse borgerens behov og ikke omvendt)
- Er lokalt og imødekommer borgerens mobilitet (psykisk og fysisk)
- Er frivilligt og uden myndighedsrolle
- Er vedholdende men med respekt for borgerens barrierer og ønsker
- Er helhedsorienteret
- Har fokus på borgerens ressourcer i fjernelsen af barrierer
- Har mulighed for at graduere støtten efter behov - med opbygning af selvtillid og ansvar hos borger
- Har adgang til en vifte af aktiviteter – fx både rådgivning, mentorfunktion, kontakt til andre aktører etc.
- Har kontakt og koordineringsopgaver ift. andre aktører – fungerer som ”stifinder”
- Går på tværs af fagligheder og sektorer